

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre SŠ

4. ročník, školský rok 2011/2012

Písomný test pre kategórie A a B

1. Do odpoved'ového hárku zapíšte, ktoré udalosti sa viažu k obdobiu vlády cisára Františka Jozefa:

a) založenie Matice slovenskej	b) odvolanie ministra Metternicha
c) založenie spolku Tatrín	d) bitka troch cisárov
e) februárová revolúcia v Rusku	f) júlová revolúcia v Paríži
g) vznik Malej dohody	h) Spolok troch cisárov
i) vyhlásenie nezávislosti Grécka	j) Martinská deklarácia

2. Prirad'te k uvedeným panovníckym dynastiám krajinu alebo krajiny v ktorých vládli:

A. Bourbonovci	1. Anglicko	6. Rusko
B. Jagellovci	2. Francúzsko	7. Škótsko
C. Romanovci	3. Neapolské kráľ'ovstvo	8. Španielsko
D. Stuartovci	4. Nizozemsko	9. Švédsko
	5. Poľsko	10. Uhorsko

3. V odpoved'ovom hárku označte slovom ÁNO alebo NIE pravdivosť výrokov:

- a) Nitrianske, Moravské a Panónske kniežatstvá spravoval knieža Rastislav ako dedičnú držbu od franského kráľa
- b) V r. 880 pápež povolil zriadenie biskupstva v Nitre a menoval do jeho čela biskupa Metoda
- c) Do čela vojska, ktoré malo potlačiť protifranské povstanie na Veľkej Morave postavil franský kráľ Karolman Svätopluka, ten však Frankov zradil a pridal sa k Moravanom

4. V odpoved'ovom hárku podčiarknite pojmy, ktoré sú charakteristické pre politické zriadenie starovekej Sparty:

traja zákonodárci (archonti),	Drakonove zákony,	ostrakizmus,	lineárne písmo
dva králi,	Minotaurus,	fýlia,	Helióti,
Peloponézsky spolok,	Perikles		

5. Utvorte iba správne dvojice osobností a udalostí alebo diela, ktoré sa ich týka a zapíšte ich do odpovedového hárku.

A Adam Smith	1. „slávna revolúcia“
B Georges Danton	2. zrušenie nevoľníctva v Rusku
C kráľovná Viktória	3. voľný(slobodný) obchod
D Jakub Stuart	4. Výbor pre verejné blaho
E cár Alexander I.	5. vznik Dohody

6. Doplňte za písmená A - D správne odpovede:

Napriek útrapám Veľká vojna (t.j. prvá svetová vojna) nevyriešila jednoznačne napätie medzi štátmi v hraničných oblastiach. Na európskom kontinente zostávali zdrojom napätia nemecké hranice s Francúzskom, Belgickom, Holandskom a obnoveným Poľskom. Rakúsko-maďarská, rakúsko-talianska a grécko-turecká hranica sa stali dokonca miestami nových ozbrojených konfliktov. Napätie pretrvávalo i v tichomorských oblastiach a vo východnej Ázii. Rozhodnutím mierovej konferencie, ktoré predstavovalo komplex zmlúv a označuje sa ako.....A....., vznikli v EurópeB..... o šírke 50 kilometrov. Na tomto území vykonávala kontroluC..... Kontrolovala i neeurópske oblasti a spravovala ich tzv.D..... .

7. Do odpovedového hárku vpíšte slová, ktoré do skupiny nepatria:

1. janičiari, habáni, hajdúsi, kuruci, labanci,
2. augustiáni, benediktíni, dominikáni, františkáni, jakobíni
3. abolicionizmus, bostonský čajový večierok, konfедераčné články, politika krvi a železa, politika rekonštrukcie

8. Určite správnosť resp. nesprávnosť výrokov a zapíšte do odpovedného hárku.

„ Králi tu boli už skôr, ako existovali stavy a ich vnútorné členenie, skôr než začali zasadať parlamenty a robiť zákony... Králi rozdeľovali pôdu, ktorá pôvodne patrila im, uviedli do života svojim príkazom stavovské zhromaždenia, navrhovali formy vlády a uskutočňovali ich... Z toho vyplýva, že králi sú pôvodcami a tvorcami zákonov a nie naopak. “

Z výroku anglického kráľa Karola I. je jasné, že usiloval o absolutistický spôsob vlády a okliešťovanie právomocí parlamentu. Je správne tvrdenie, že :

- a) Anglický parlament zahájil vojnu proti kráľovi?
- b) Občianska vojna 1642-1649 skončila vyhlásením konštitučnej monarchie?

9. Správne letopočty zapíšte do odpoved'ového hárku.

Nástup Habsburgovcov na uhorský trón v roku 1526 neakceptovala celá uhorská šľachta a za štyri storočia vlády musela dynastia trikrát čeliť aktu detronizácie. Viete, kedy sa tak udialo?

10. Určite správnosť výrokov a odpoveď zapíšte do odpoved'ového hárku:

- a) Vpád Tatárov prerušil pokusy Bela IV. o posilnenie svojej moci voči magnátom.
- b) Po vymretí dynastie Arpádovcov sa podarilo odstrániť feudálnu monarchiu Matúšovi Čákovi Trenčianskemu.
- c) Za udelené privilégia Belom IV. museli mestá platiť pravidelnú daň do kráľovskej pokladnice.

11. Prečítajte si úryvok z prameňa a otázky. Odpoveď zapíšte do odpoved'ového hárku:

Pri príležitosti zahájenia činnosti Muzeálnej spoločnosti slovenskej odznali tieto slová:
„Myslím tak, že je to už teraz na čase, keď s politikou pre národ nič dobré vykonať nemôžeme. My musíme sa chytiť štúdiá exaktnej vedy, aby vyprahlé pramene našich rečí, článkov a návrhov sa znovu silou osviežili, aby sme na poli vedy vážnosť získajúc zavážili aj v politike... Zbierať, zbierať, značiť, spytovať sa, atď.- slovom konať tú drobnú mravčiu prácu, ktorá divy robí.“

- a) Muzeálna spoločnosť slovenská bola založená v roku: 1863, 1870, 1887, 1895, 1908?
- b) Kto bol iniciátorom a zakladateľom MSS: František Vítězoslav Sasínek, Andrej Kmeť, Dionýz Štúr, Štefan Moyses, Pavol Socháň, Karol Plicka?

12. Doplňte za písmená A-C správne údaje:

Prvé stavovské povstanie v Uhorsku v rokoch.....**A**..... viedol.....**B**.....
a skončilo viedenským mierom. Podmienky zakotvené v mierovej zmluve sa premietli do rokovania uhorského snemu, ktorý zvolil za uhorského kráľa**C**.....

13. Vysvetlite pojem - politika appeasementu. Údaje vpíšte do odpoved'ového hárku podľa tabuľky.

14. Podčiarknite správne odpovede v odpoved'ovom hárku:

Aj v staršom období nemusel stáť na čele štátu alebo významných inštitúcií iba dedičný monarcha či predstaviteľ. Existovali posty, na ktoré boli volení reprezentanti. Označte ich medzi vymenovanými.

15. Prečítajte si text a odpovede vpíšte do odpoved'ového hárku:

O Osmanskej ríši, kolose na troch kontinentoch, sa v 19. storočí hovorilo ako o sude pušného prachu, ktorý každú chvíľu vybuchne. O územia, ktoré patrili Osmanskej ríši sa usilovali viaceré krajiny a navyše

národy, ktoré stáročia podliehali Osmanom sa usilovali o vytvorenie vlastných štátov. S pomocou veľmoci ríša prejavila prekvapujúcu životnosť a zanikla až v dôsledku celosvetových udalostí.

- a) Kde bola podpísaná medzinárodná zmluva o vzťahoch novej krajiny, ktorá bola vnímaná ako nástupnícky štát po zániku Osmanskej ríše s krajinami, ktoré vznikli na jej bývalom území?
- b) Aké štátne zriadenie bolo vyhlásené v Turecku?
- c) Aké udalosti viedli v r. 1923 k zmene štátneho režimu v Turecku?

16. Politika fašistického Nemecka viedla k svetovej vojne a bola natoľko agresívna, že sa proti nej dokázali spojiť štáty s rozdielnymi politickými zriadeniami. Rokovania medzi nimi neboli bez napätí a vzájomnej nedôvery, ale túžba ukončiť vojnový konflikt ich niekoľkokrát viedla za rokovacie stoly.

„Deklaráciu o oslobodenej Európe“ podpísali zástupcovia protifašistickej koalície na:

- a) Teheránskej konferencii
- b) Jaltskej konferencii
- c) Postupimskej konferencii

17. Dnes sa nám môže zdať, že život v krajinách, ktoré boli takmer štyri desaťročia súčasťou tzv. východného bloku bol rovnaký alebo veľmi podobný. Ale v jednotlivých krajinách sa udiali udalosti, ktoré boli výsledkom predovšetkým ich domáceho vývoja.

Vpíšte do tabuľky v odpoved'ovom hárku významné politické udalosti v jednotlivých krajinách tzv. východného bloku.

18. Ktoré z nasledujúcich udalostí sa udiali za vlády Jozefa II.? Vpíšte do odpoved'ového hárku správne odpovede:

- 1. korunovácia Jozefa II. za uhorského kráľa
- 2. zriadenie Generálnych seminárov
- 3. zrovnoprávnenie hlavných náboženstiev (preto sa netýkalo aj židovského náboženstva)
- 4. zavedenie jednotného úradného jazyka-latinčiny v Uhorsku
- 5. vyhotovenie pozemkových kníh v celom Uhorsku, ktoré mali viesť k zavedeniu všeobecnej pozemkovej dane (i pre šľachtu)
- 6. zakladanie nových mníšskych rádov
- 7. vojna o rakúske dedičstvo
- 8. štúrovská kodifikácia spisovnej slovenčiny
- 9. založenie Slovenského učeného tovarišstva
- 10. zánik Svätej ríše rímskej nemeckého

19. Vpíšte chýbajúci rok a zakrúžkujte správnu možnosť. Salzburské rokovania medzi predstaviteľmi Nemecka a Slovenska v roku

- a) posilnili pozíciu prezidenta Jozefa Tisa a umierneného krídla Hlinkovej slovenskej ľudovej strany
- b) posilnili pozíciu radikálov V. Tuku a A. Macha
- c) posilnili pozíciu ilegálneho hnutia na Slovensku
- d) zmiernili postavenie židovského obyvateľstva na Slovensku

20. V odpoved'ovom hárku vylúštite pomocou uvedených zadaní tajničku:

- 1) Slováci mali v Rakúsko – Uhorsku najbližšie k ...
- 2) Nové usporiadanie štátov po 1. svetovej vojne je známe ako ... systém
- 3) Radu piatich tvorili najvyšší politickí predstavitelia USA, VB, Francúzska, Japonska a ...
- 4) Ako sa volal rakúsky cisár, ktorý vládol na začiatku 1. svetovej vojny? ... Jozef I
- 5) Medzinárodná organizácia, ktorej cieľom bolo riešiť prípadné konflikty medzi štátmi mierovou cestou sa volala Spoločnosť ...
- 6) Ktorá neeurópska krajina sa po 1. svetovej vojne stala významným mocenským faktorom?
- 7) Zástupca Francúzska v Rade piatich na parížskej mierovej konferencii sa volal Georges ...
- 8) Blok, ktorý vytvorili VB, Francúzsko a Rusko ešte pred vojnou sa nazýval ...
- 9) Následník trónu František Ferdinand bol aj s manželkou zavraždený v ...
- 10) Doplňte meno posledného nemeckého cisára ... II
- 11) Doplňte meno člena organizácie Mladá Bosna, ktorý spáchal atentát na Františka Ferdinanda. Gavrilu ...
- 12) Ako sa volal prezident USA, ktorý zastupoval USA v Rade piatich? Woodrow ...
- 13) Ako sa volal posledný rakúsky cisár?
- 14) Zástupca VB na parížskych mierových konferenciách sa volal David Lloyd ...

Autori: PhDr. Anna Bocková, PhD., PhDr. Daniela Kodajová

Recenzenti: PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc.,

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2012